

84. Latvijas Universitātes
starptautiskā zinātniskā
konference 2026

Politiku teritoriālā ietekme: jauniešu migrācija un pakalpojumu pieejamība Latvijas laukos

Anita Seļicka, Dace Liepiņa-Zusāne, Ilze Tomanoviča-Barone
Latvijas Lauku forums

IZAICINĀJUMS

Lauku teritorijās Latvijā:

- Iedzīvotāju skaita samazināšanās
- Sabiedrības novecošanās
- Jauniešu emigrācija
- Pakalpojumu pieejamības samazināšanās

LAUKU DEFINĪCIJA dokumentos un sabiedrībā

Nav vienas universālas definīcijas – tiek izmantoti dažādu rādītāju komplekti.

- **Izslēgšanas metode** “lauki ir viss, kas nav pilsēta”
bieži izmantots, bet nepietiekams.
- **Demogrāfija + telpa + ekonomika** iedzīvotāju blīvums, attālumi, ekonomiskā struktūra.
- **Funkcionalitāte** pakalpojumu pieejamība, centriskums, mobilitāte, zemes lietojumveids.
- **Daudzlīmeņu pieeja** gradācija: reti apdzīvoti, pārejas lauki, urbānie lauki.
- **Ekosistēmiskais skatījums** daba + resursi + vietējā sabiedrība

LAUKU DEFINĪCIJA šajā analīzē

Lauku teritorija – Latvijas teritorija, izņemot valstspilsētas un pilsētas, kurās ir vairāk nekā 5000 iedzīvotāji (MKN 580 no 10.10.2023.)

Atsevišķi dati:

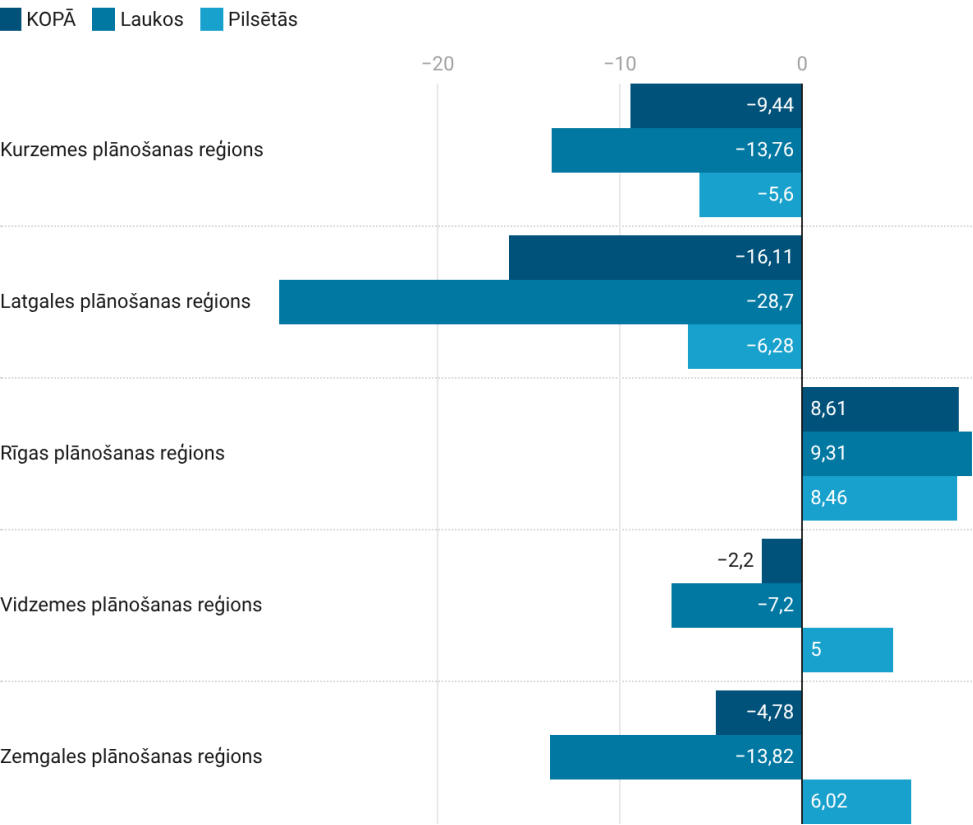
- CSP lauki – visas teritorijas, kuras nav pilsētas
- teritorijas ārpus valstspilsētām.

Visa Latgale vai visa Kurzeme nav lauki

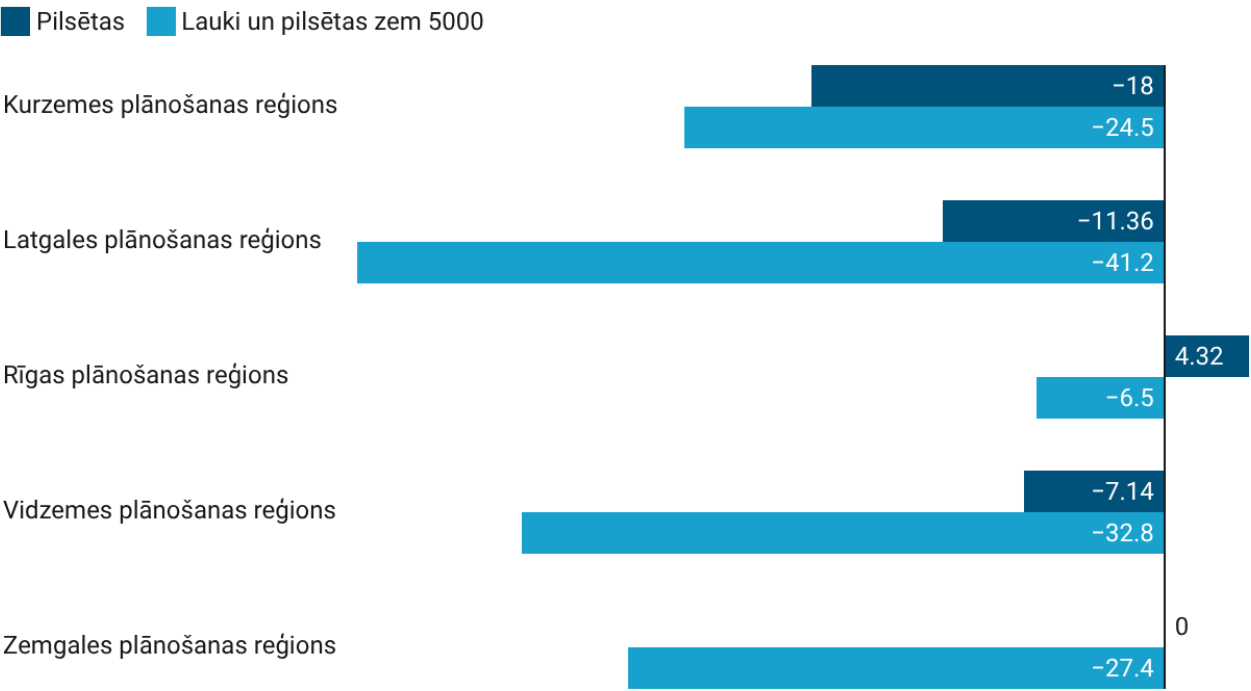
Jaunieši pilsētās un laukos

Pirms darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita izmaiņas, %
(2014-2024)

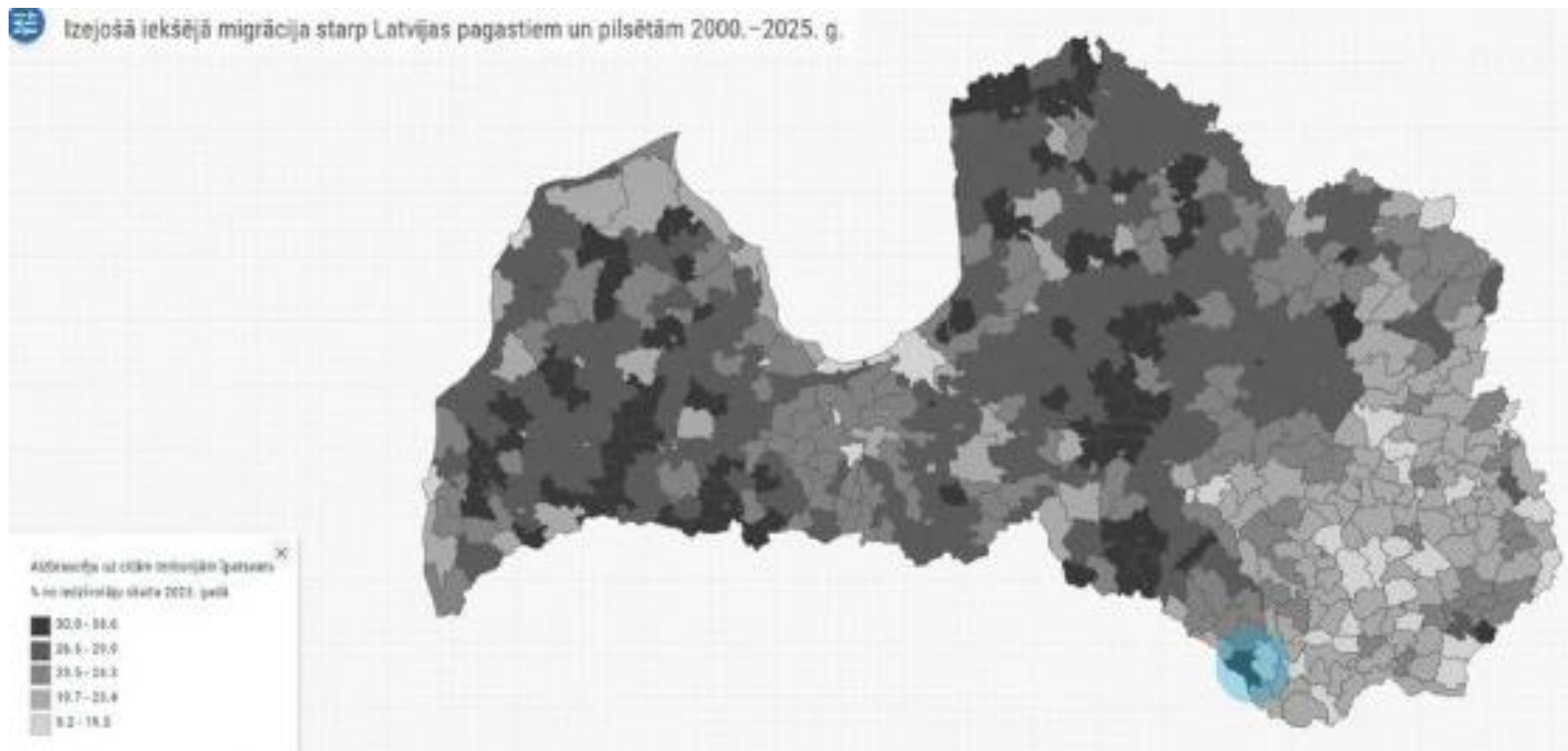

Vispārējās izglītības iestāžu skaits (skaits, IZM)

RAIM, salīdzinājums 2011.gads pret 2023.gadu

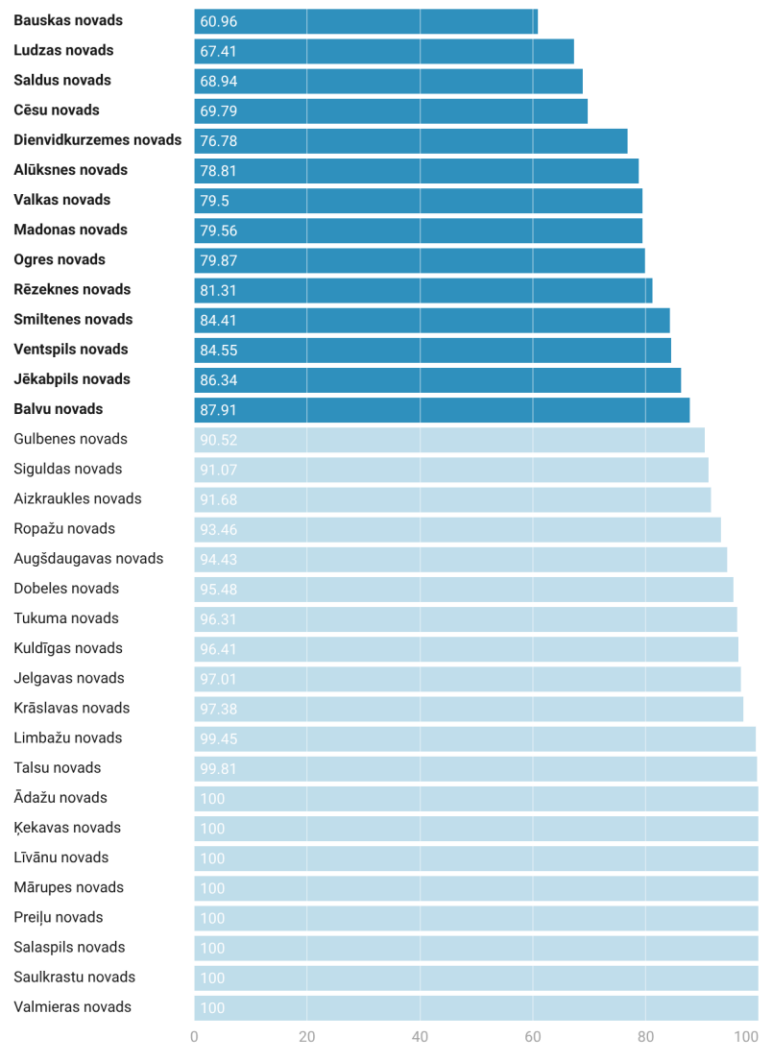
Piemērs

Asfaltēto reģionālo autoceļu īpatsvars (%)

RAIM, 2024

■ Procenti

Pakalpojumu pieejamība un sasniedzamība

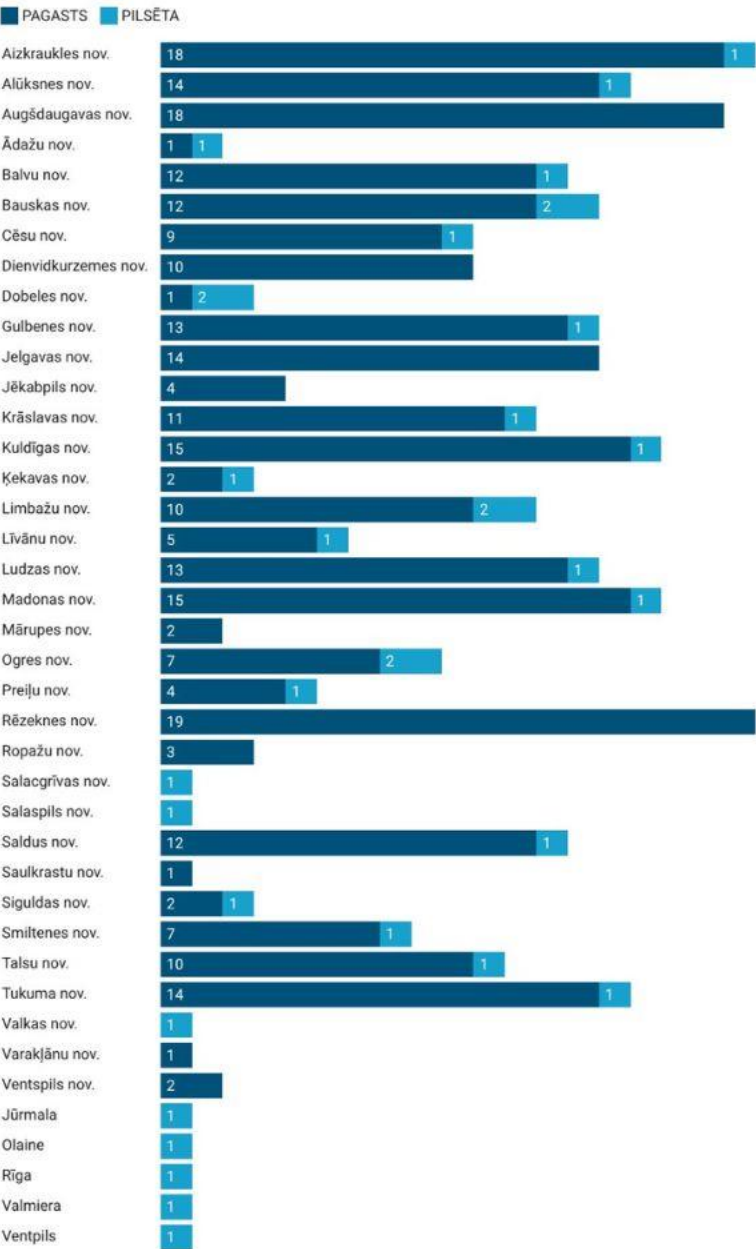
Pēdējo 20 gadu laikā vērojama pāreja no "fiziskas tuvības" uz "mobilitātē balstītu" pakalpojumu modeli.

84. Latvijas Universitātes
starptautiskā zinātniskā
konference 2026

Valsts un pašvaldību klientu apkalpošanas centru īpatsvars
pilsētās un pagastos

<https://www.pakalpojumucentri.lv/vpvkac>, 2025

Pakalpojumu pieejamība un sasniedzamība

Pasta nodaļas valstī 618 (2014) ↓ 155 (2024)

Bibliotēkas (publiskās) 809(2014) ↓ 712 (2024)

VPVKAC valstī 56(2014) ↑ 315 (2025)

Internets valstī 73,4%(2014) ↑ 94,3% (2024)

Internets laukos 64,8%(2014) ↑ 90,8% (2024)

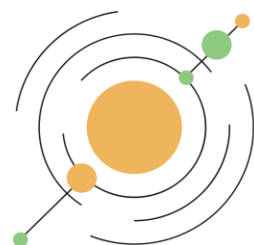
SECINĀJUMI

- Lauku teritorija jānosaka kā nacionāla un vietēja mēroga **mērķa teritorijas**
- Nākamajā plānošanas periodā jābūt **teritoriju vajadzībās balstītai** attīstības un investīciju plānošanai (ne tikai laukos, bet arī pilsētās)
- Jānodrošina **pārnozaru koordinācija par lauku teritorijām** akutāliem jautājumiem
- Sistemātiski jāveic teritoriālās ietekmes novērtējums (rural proofing)

84. Latvijas Universitātes
starptautiskā zinātniskā
konference 2026

LATVIJAS
LAUKU
FORUMS

Koordinēta, stratēģiska un iedzīvotāju vajadzībām atbilstoša **LAUKU ATTĪSTĪBA** ir ietverta politiskajā un sabiedrības dienaskārtībā, veicinot ilgtspējīgu lauku telpas potenciāla izmantošanu un palielinot atbalsta instrumentu pieejamību un inovāciju ieviešanu.

Spēcināta lauku teritoriju **PILSONISKĀS SABIEDRĪBAS** kapacitāte un lauku iedzīvotāju ietekme politikas veidošanā vietējā, nacionālā un starptautiskā mērogā.

Iedota jauna elpa **LEADER/SVVA** pieejai kā nozīmīgai vietējās teritorijas attīstības un pozitīvu pārmaiņu iniciējošai, jēgpilnai un profesionālai darbībai.

Paldies!

84. Latvijas Universitātes
starptautiskā zinātniskā
konference 2026